

Ciclo Formativo Superior	Any: 2023/2024
Especialitat: Animació	Curs: 2º
Assignatura: Història de l'Animació	
Professorat: Salomé Sala Lluçían	Hores setmanals: 3
E-mail: salas@easdalcoi.es	

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

1. Introducció al mòdul formatiu
2. Objectius
3. Continguts
4. Planificació i temporització
5. Metodologia
6. Avaluació
7. Activitats extraescolars
8. Recursos
9. Bibliografia

1. Introducció al mòdul formatiu.

Marc normatiu

Identificació del títol:

- Denominació: Tècnic/a Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Animació.
- Nivell: Grau Superior dels ensenyaments professionals Superior d'Arts Plàstiques i Disseny.
- Duració total del cicle: dos mil hores i 120 crèdits ECTS.
- Família Professional artística: Comunicació Gràfica i Audiovisual.
- Referent europeu: CINE-5b (Classificació Internacional Normalitzada de la Educació).

Normativa aplicable:

DECRET 179/2014, de 10 d' octubre, del Consell, pel qual s'establix el currículum de les ensenyances artístiques corresponents al títol de Tècnic/a Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Animació, pertanyent a la família professional artística de Comunicació Gràfica i Audiovisual, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

Identificació del mòdul formatiu:

Denominació: Història de la Animació.

Presentació

L'assignatura d'*Història de l'Animació* inclosa en el 2n curs del Cicle Superior d'Animació, té com a objectiu general, obrir a l'alumnat al marc general dels principals referents històrics en l'àmbit de la comunicació gràfica i audiovisual, i més concretament en la disciplina de l'Animació.

En eixe sentit abordarem tant l'estudi dels diferents llenguatges i estètiques comunicacionals com també tecnologies, eines i procediments tècnics de la història de l'animació.

2. Objectius Pedagògics.

Segons indica el Decret 179/2014, de 10 d'octubre, del Consell, els objectius pedagògics són els següents:

1. Comprendre el llenguatge i les particularitats dels diferents mitjans de la comunicació audiovisual.
2. Conèixer les diverses manifestacions de la comunicació gràfica i de la imatge animada i la seua evolució en relació amb els conceptes estètics del seu context historicoartístic.
3. Comprendre l'evolució històrica, tècnica i formal de la imatge animada i identificar els principals centres de producció, autors i obres.
4. Analitzar i valorar productes d'animació actuals en la seua dimensió tècnica, artística, comunicativa i expressiva.
5. Valorar argumentadament, basant-se en els coneixements aportats per l'assignatura i al propi criteri i sensibilitat, les realitzacions contemporànies del camp de l'animació.

3. Continguts.

Segons indica el Decret 179/2014, de 10 d'octubre, del Consell, els continguts didàctics són els següents:

1. Concepte i manifestacions de la comunicació gràfica. La il·lustració, el còmic i l'animació. Llenguatge i característiques pròpies de cada mitjà.
2. Manifestacions i evolució de la imatge gràfica en la comunicació. El producte gràfic en relació al context historicoartístic.
3. Recorregut per l'evolució històrica i tècnica de l'animació. Manifestacions més significatives. Tendències i autors rellevants.
4. La imatge animada en els mitjans de comunicació.
5. Tendències i realitzacions actuals en la narració gràfica i l'animació.

Unitats didàctiques

UDI. PREHISTÒRIA DE L'ANIMACIÓ. EL TEATRE D'OMBRES.

1. L'art paleolític com origen de l'animació (primer taumàtrop) i el còmic, Marc Azéma.
2. L'art d'ombres xineses, el precedent de les tècniques d'animació modernes.

UD2. LA CÀMERA OSCURA. LA LLANTERNA MÀGICA.

1. Invenció de la càmera obscura, antecedent de la càmera fotogràfica i del cinematògraf, al Renaixement.
2. Invenció de la llanterna màgica per part d' Athanasius Kircher en 1646, una evolució de la càmera obscura i clar precedent dels joguets òptics del s. XIX i del cinematògraf.

UD3. JOGUETS ÒPTICS ANIMATS.

1. L' Impacte dels descobriments tecnològics del període de la Revolució Industrial en l'àmbit

de l'animació: Taumàtrop, Fenaquistiscòpi. Zoòtrop, Folioscòpi, Praxinoscòpi y *Le théâtre optique*.

2. L' Impacte tecnològic de la Revolució Industrial sobre la comunicació visual. Incidència dels processos mecanitzats sobre l'expressió plàstica i els mitjans de comunicació: la premsa, els cartells i els anuncis.

3. El Romanticisme en els gravats de Piranesi i Goya. L'art de la caricatura francesa de Daumier i els caricaturistes anglesos.

UD4. ORÍGENS DE LA FOTOGRAFIA.

Descobriments de la Fotografia: Daguerrotip (Daguerre) La fotografia artística: Nadar.

La cronofotografia de Muybridge y de Marey.

UD5. ELS ORÍGENS DEL CINEMA, DE L' ANIMACIÓ I DEL CÒMIC. ELS PIONERS.

1. L'aparició del Cinematògraf dels germans Lumière en 1895. El gran Georges Méliès. Els pioners de l'animació a partir de fotogrames: Emile Cohl, James Stuart Blackton y Segundo de Chomón.

2. Els pioners de l'animació de còmic a partir dels dibuixos animats: Winsor McCay (*Little Nemo*), Raoul Barré, Otto Messmer i Pat Sullivan (*Felix the Cat*).

UD6. L'ESCOLA AMERICANA. L' ANIMACIÓ EN ELS ANYS 20 I 30.

1. La Consolidació de la Indústria de l'Animació amb Walt Disney: *Mickey Mouse*, *Blancaneus i els 7 patufets*. La incorporació de la càmera multi plànol i de la tècnica de la Rotoscòpia.

2. Walter Lantz i l'estudi Walter Lantz Productions, el major competidor de Disney, creador del famós personatge *Woody Woodpecker*.

3. Altres grans animadors americans: Dave y Max Fleischer autors de *Betty Bop* i de *Popeye*.

UD7. LES AVANTGUARDES EUROPEES A L'ANIMACIÓ. L' ESCOLA ALEMANYA, EUROPEA I EXTRAEUROPEA.

1. L' Animació experimental. La incidència de les Avantguardes artístiques dels anys 20 i 30 en el món de l'Animació. Les experiències del Dadaisme: Duchamp, Man Ray.

2. L'Animació en la República de Weimar: Hans Richter, Viking Eggeling, Walter Ruttmann, Oscar Fischinger i Lotte Reiniger. La cinematografia de Fritz Lang i l'ambientació expressionista.

3. Els experiments audiovisuals dels Futuristes italians i del Constructivisme rus.

4. L'Animació experimental internacional: Len Lye i Norman McLaren.

UD8. L'ANIMACIÓ AMERICANA I DE L'EUROPA ORIENTAL DELS ANYS 50.

1. La Indústria de l'Animació americana de Postguerra (1945-1960): Walt Disney, Warner Brothers, Metro-Goldwyn-Meyer, Hanna Barbera i la UPA. L'edat d'or de l'Animació.
2. L'Animació de l'Europa Oriental: Txecoslovàquia: Jiri Trnka, i Karel Zeman. El treball d'animació amb titelles. Iugoslàvia (Escola de Zagreb). Romania: Ion Popescu-Gopo.

UD9. L'ANIMACIÓ I EL CÒMIC EN LA DÈCADA DELS ANYS 60 I 70.

1. Últims avenços tecnològics i noves tendències i llenguatges a l'Animació. En la dècada dels 60, creació dels primers ordinadors amb *interfaze* gràfica. Desenvolupament de l'animació assistida per ordinador i del disseny gràfic 3D.
2. Creadors independents: John Whitney, pioner més destacat de l'animació amb ordinador i pare de l'art generatiu, creador de l'estudi: *Motion Graphics Inc.* John Hubley, Jules Engel, Robert Breer i la visionaria avantguardista Jane Aaron. Altres destacats animadors de l'època: Bui-Tong Phong, Ed Catmull. Henry Gouraud i Benoit Mandelbrot (fractals).

UD10. L'ANIMACIÓ CONTEMPORÀNIA.

L'era electrònica a partir de la dècada dels 80. L'aparició dels graus d'estudis d'Animació: consolidació de l'Animació per ordinador en 2D o 3D.

1. La situació actual de les grans productores: Disney, Warner i la Metro. Èxits i fracassos.
2. Les noves productores: DREAMWORKS, PIXAR, o BLUE SKY. La influència dels nous animadors.
3. L'animació espanyola contemporània.
4. L'animació japonesa.

4. Planificació i temporalització.

OBJECTIUS DIDÀCTICS	UNITATS DIDÀCTIQUES	UD.1	UD.2	UD.3	UD.4	UD.5	UD.6	UD.7	UD.8	UD.9	UD.10
	Comprendre el llenguatge i les particularitats dels diferents mitjans de la comunicació audiovisual.										

Conèixer les diverses manifestacions de la comunicació gràfica i de la imatge animada i la seua evolució en relació amb els conceptes estètics del seu context historicoartístic.										
Comprendre l'evolució històrica, tècnica i formal de la imatge animada i identificar els principals centres de producció, autors i obres.										
Analitza i valora productes d'animació actuals en la seua dimensió tècnica, artística, comunicativa i expressiva.										
Valorar argumentadament, basant-se en els coneixements aportats per l'assignatura i al propi criteri i sensibilitat, realitzacions contemporànies del camp de l'animació.										

UNITATS DIDÀCTIQUES	Setembre	Octubre	Novembre	1 ^a Avaluació	Desembre	Gener	Febrer	Març	2 ^a Avaluació
	UD.1								
UD.2									
UD.3									
UD.4									
UD.5									
UD.6									
UD.7									

	UD.8								
	UD.9								
	UD.10								

PLANIFICACIÓ TEMPORAL.

L'assignatura d'**Història de l'Animació** de 2º curs, consta de 66 h. lectives anuals; distribuïdes en 3h. setmanals.

Important: La temporalització de les unitats didàctiques s'adaptarà a les dades finals dels dies festius locals, així com a una hipotètica alteració de la rutina atesa a causes sanitàries degudament declarades.

A més, l'alumnat participarà en el projecte Casa Museu a Castalla d'Enric Valor, 8-17 gener.

Finalment, el treball d'investigació el podran fer servir per al projecte organitzat per el Departament d'Igualtat "Visibilització de dissenyadores" i que formarà part de les activitats del 50è aniversari de l'EASD d'Alcoi.

5. Metodologia didàctica.

- 1.- Exposició de continguts per part de la professora, amb el recolzament de presentacions i arxius audiovisuals adients i representatius dels continguts de la matèria. Utilització de recursos documentals i bibliografia especialitzada.
- 2.- Seguiment de l'alumnat amb la presa d'apunts, esquemes, i recerca dels continguts a nivell bibliogràfic i audiovisual.
- 3.- Potenciació de la capacitat d'interpretació de les fonts i referents històrics de la Història de l'Animació. Desenvolupament de la capacitat d'anàlisi i valoració crítica estètica i significativa dels referents audiovisuals: curmetratges d'animació, dibuixos animats, videoclips, etc.
- 4.- Seguiment crític de les notícies d'actualitat que girin al voltant de l'àmbit de la Història de l'Animació.
- 5.- Pràctiques de treball en equip sobre qüestionaris proposats amb participació col·lectiva en la solució de les preguntes. Pràctiques d'exposició oral desenvolupant la capacitat de comunicació, anàlisi i defensa de les pròpies tesis.
- 6.- Realització de treballs de recerca tant individual com en grup per desenvolupar la capacitat de recerca d'informació, selecció i anàlisi crítica.
- 7.- Es promouran activitats de tutoria amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes.

6. Avaluació.

Consideracions generales

L'alumnat ha d'assolir uns nivells determinats de competències, coneixements i capacitat en els continguts de l'assignatura, que es desglossen en els següents apartats:

1. Identificar i situar en l'espai temporal els estils i tendències dins del món de l'Animació al llarg de la Història.
 - 2.- Comprensió del fenomen cultural del disseny i de la comunicació gràfica.
 - 3.- Fer servir correctament la terminologia especialitzada i els mètodes d'anàlisi i interpretació de
-

les manifestacions, escoles, estudis i autors del món de l'animació i de la comunicació gràfica.

Criteris d'avaluació

Segons indica el Decret 179/2014, de 10 d'octubre, del Consell els criteris d'avaluació serien els següents:

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. CE1. Conèix i aplica la terminologia adient al camp de l'animació.
2. CE2. Identifica les manifestacions, estils, autors significatius i les seues aportacions i innovacions més rellevants en el context de l'especialitat.
3. CE3. Explica raonadament l'evolució tècnica i formal de la imatge d'animació en relació amb el context històric i cultural, utilitzant adequadament la terminologia específica.
4. CE4. Analitza les manifestacions de la imatge animada en el seu context historicoartístic i en les seues variables tècniques, expressives i comunicatives.
5. CE5. Identifica les manifestacions i els estils més rellevants de l'Animació així com l'obra i aportació dels seus autors més destacats.
6. CE6. Identifica, contextualitza i valora argumentadament productes d'animació actuals basant-se en la fonamentació històrica, la tècnica i la sensibilitat estètica.
7. CE7. Explica de forma conceptual i terminològicament correcta, la influència de les tècniques, llenguatges i sistemes propis de la comunicació audiovisual i de l'animació.
8. CE8. Explica la influència dels nous llenguatges dels mitjans audiovisuals i de comunicació visual en les manifestacions de l'animació contemporània.
9. CE9. Demostra interès i sensibilitat davant l'observació i coneixement de l'animació de les seues innovacions tècniques i qualitats artístiques i comunicatives.

INSTRUMENTS I PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ

Convocatòria Ordinària:

L'avaluació ordinària contínua es fonamentarà en els exercicis, activitats i tasques realitzades per l'alumnat (avaluació formativa) i en la realització de dos proves parcials, una per avaluació, i un treball de lliure elecció (avaluació sumativa). Els primers tenen per finalitat el consolidar conceptes i continguts explicats a l'aula, avaluar la capacitat d'autoaprenentatge i la capacitat d'esforç de l'alumnat. La seua correcta realització suposarà un 40% de la nota de cada parcial.

En l'avaluació sumativa es planteja la realització de dos proves parcials escrites basades en el comentari d'imatges/curts. La seua superació serà necessària per aprovar l'assignatura. La prova parcial escrita suposarà un 60% de la nota. Es considerarà aprovada amb una

qualificació de cinc. La nota dels dos primers parcials s'obté de la suma de la nota de l'examen (60%) més la dels exercicis, activitats i tasques realitzats per l'alumnat i corresponents a cada parcial (40%). També es sumarà la dels exercicis i la del Treball de lliure elecció. En tots els parcials només se sumarà la nota dels exercicis amb una nota en l'examen superior o igual a cinc.

La nota final de la convocatòria ordinària contínua s'obté amb la mitjana de les notes dels dos parcials.

Convocatòria Ordinària contínua:

- Examen 1r parcial: desembre.
- Examen 2n parcial: març.

Sistema de recuperació en Convocatòria Ordinària contínua.

L'alumnat que suspengui un dels parcials amb una nota inferior a quatre no podent fer mitja amb l'altre parcial, podrà presentar-se a una recuperació del mateix. Aquesta recuperació es realitzarà mitjançant prova escrita (60%) i repetició dels exercicis, activitats i tasques no presentats o no avaluats positivament (40%). Si es torna a suspendre de nou, l'alumnat haurà de presentar-se a la convocatòria extraordinària amb la totalitat dels continguts de l'assignatura, és a dir, no se li guardarà la nota del parcial aprovat.

Convocatòria Ordinària contínua: Recuperació de parcials i presentació Treball de lliure elecció: març.

Perduda d'avaluació contínua. Avaluació ordinària única. Les faltes d'assistència no justificades convenientment podran afectar negativament a l'avaluació de l'alumnat. Les absències no podran superar un 20% de les hores presencials de l'assignatura per poder gaudir de l'avaluació contínua o per parcials. Si se supera el 20%, l'alumnat perdrà el dret als parcials i haurà de superar la matèria en sistema d'avaluació ordinària única, és a dir, mitjançant un examen final amb tots els continguts de l'assignatura, el lliurament de tots els exercicis, activitats i tasques realitzades al llarg del curs i el Treball de lliure elecció. A la nota final de l'examen suposarà un 60% i els exercicis i el Treball de lliure elecció un 40% que només se sumaran amb una nota en l'examen superior o igual a cinc.

Convocatòria Ordinària Única: Examen únic i presentació Treball de lliure elecció: març.

Convocatòria Extraordinària: L'alumnat que en l'avaluació final ordinària, bé contínua o bé única, obtingui una qualificació inferior a 5 i, per tant, pendent de superació, podrà concórrer a

la convocatòria extraordinària a un examen final que comprendrà la totalitat dels continguts impartits durant el curs. Per a la qualificació de la convocatòria extraordinària es tindrà en compte la nota obtinguda en els exercicis d'aula i en el Treball de Lliure elecció valorats positivament en la convocatòria ordinària i l'alumnat podrà presentar els no realitzats i / o tornar a presentar aquells que no van ser avaluats positivament. L'examen final suposarà un 60% de la nota, els exercicis i el Treball de Lliure elecció un 40%. Només se sumarà la nota dels exercicis d'aula i del Treball de Lliure elecció amb una nota en l'examen superior o igual a cinc.

Convocatòria Extraordinària: Examen i presentació dels exercicis d'aula i el Treball de Lliure elecció: pendent de confirmar.

Important: La permanència en una mateixa titulació està limitada a quatre anys per a la matrícula completa i per a sis per a la matrícula parcial.

7. Actividades extraescolares.

Es programaran activitats formatives extraescolars que convinguen al desenvolupament dels objectius didàctics del curs i en coordinació amb la resta del professorat de la Especialitat d'Animació:

- Animalcoi.
- Anima Valencia.
- Weird.
- Animac.
- Prime the Animation.
- Caixaforum Valencia: Comic.
- Visita a exposicions dels Museus d'Alcoi i València.
- Madrid Comic Pop Up.
- Cartoons Festival Gandia.
- Fira del comic Muro d'Alcoi.
- 28 octubre dia mundial de l'Animació: Carmela Mayor.

8. Recursos.

S'utilitzarà tota una mena de recursos dels que es disposa, tant individualment, per part de la professora: bibliografia, apunts i material audiovisual especialitzat, com per part del departament i de la biblioteca de l'escola. així com també, mitjans mecànics de reproducció audiovisual: projectors digitals, ordinadors portàtils, etc. L'alumnat podrà gaudir de tot aquest material didàctic alhora que hi poden disposar d'enciclopèdies virtuals a la xarxa de Internet, com també a les biblioteques públiques, tot baix la supervisió de la professora.

9. Bibliografia

BIBLIOGRAFÍA: HISTÒRIA DE L' ANIMACIÓ.

- BENDAZZI, Giannalberto. (2003). *CARTOONS. 110 años de cine de animación*. Ed. Ocho y medio.
- AZÉMA, Marc. (2015). *La Préhistoire du cinéma. Origines paléolithiques de la narration graphique et du cinématographe*. Editions Errance.
- VV.AA. *Animation now*. (2004). Ed. Taschen.
- LUCCI, Gabriele. (2005). *Animación*. Editorial Electa.
- DELGADO, Pedro. (2019). *Animación. De Betty Boop a Tim Burton*. Diábolo ediciones.
- DELGADO, Pedro E. (2000). *El cine de animación*. Ediciones JC.
- CANDEL, José M^a. (2005). *Arte y técnica de los dibujos animados*. Ed. Cdad Autónoma de Murcia, Cajamurcia.
- FONTE, Jorge. (2004). *Todo empezó con un ratón. El fantástico mundo de los cortos Disney*. T&B editores.
- WEBSTER, Chris. (2005). *Técnicas de animación*. Ed. Anaya.
- MOLINÉ, Alfons. (2002). *El gran libro del manga*. Ed. Glénat.
- COSTA, Jordi. (2010). *Películas clave del cine de animación*. Ed. Ma non troppo.
- SÁNCHEZ-NAVARRO, Jordi. (2020). *La imaginación tangible. Una historia esencial del cine de animación*. Editorial UOC.
- ENCINAS, Adrián. (2017). *Animando lo imposible. Los orígenes de la Animación Stop-motion (1899-1945)*. Diábolo ediciones.
- LORENZO, María. (2021). *La imagen animada. Una historia imprescindible*. Diábolo ediciones.
- CARNEY, Fox, KHALAF, Tamara et alii. (2017). *Disney: el arte de contar historias*. Fundación Bancaria "la Caixa", DL.
- VIDAL ORTEGA, Miguel, HERRÁIZ ZORNOZA, Beatriz. (2014). *El mundo perdido de Jirí Barta*. Editorial Universitat Politècnica de Valencia.
- *Seqüències dels orígens de l'animació cinematogràfica (IVAC-Filmoteca Valenciana)*. <http://www.restauracionesfilmoteca.com/cine-estranger-2/ficcio/sequencies-dels-origens-de-lanimacio-cinematografica/>
- AMIDI, Amid. (2006). *Cartoon modern: style and design in fifties animation*. Chronicle Books, cop.
- (2015). *Del trazo al píxel: un recorrido por la animación española*. Cameo: CCCB: Ajuntament. 1 pack: llibre (163 p.) + 3 DVD (485 ').

Bibliografia complementaria

- MÜLLER, Josej. (2000). *Historia de la Comunicació Visual*. Ed. Gustavo Gili.
- ARHEIM, Rudolph. (1992). *Arte y percepción visual*. Ed. Alianza Forma.
- SATUE, Enric. (1998). *El Diseño Gráfico, desde sus orígenes hasta nuestros días*. Alianza Forma.
- MUNARI, Bruno. (1973). *Diseño y comunicación Visual*. Ed. Gustavo Gili.
- ENEL, François. (1974). *El Cartel: Lenguaje, funciones y retórica*. Ed. Fernando Torres.
- BARNICOAT, John. (2000). *Los Carteles: Su tiempo y su lenguaje*. Ed. Gustavo Gili.
- DE MICHELI, Mario. (1992). *Las Vanguardias artísticas del siglo XX*. Alianza Editorial.
- ARGAN, Giulio Carlo. (1984). *El Arte Moderno (2 Tomos)*. Ed. Fernando Torres.
- LAJO, Rosina. (1993). *Lèxic d'Art*. Ed. Akal.
- GRAHAM, Gordon y CENARO LAGUNAS, Ángela. (2011). *El discurso del cómic*. Ed. Càtedra.

IMPORTANT: No es permetrà, quan comenci la classe, l'ús del mòbil ni del portàtil si no és necessari. Així mateix, es prohibeix gravar durant el transcurs de la classe o l'ús no acadèmic del material ofert per la professora.